

1 - Svatý Isidor je patronem:

- a) vodních cest **b) internetu** c) sklářů d) pekařů

patronem rolníků je:

Sv. Isidor Madridský, patron oráčů, tedy rostlinářů, 15. Května

Narodil se kolem roku 1070 v Madridu. Už jako mladík opustil rodný dům a vydělával na živobytí u barona jako čeledín. Baronův statek začal vzkvétat, proto pán povýšil Isidora na vrchního čeledína. To vzbudilo u spolupracovníků závist a pomluvili ho, že zanedbává práci na poli tím, že ráno chodí do kostela. Majitel si ho šel tedy ráno zkontrolovat a zjistil, že místo Izidora ořou dva mladí muži, kteří vypadali jako andělé. Poznal, že se tu děje cosi zázračného a netrestal ho. Isidor zemřel v Madridu 15. května 1130 a ten den má svátek a bývá zobrazován právě při zázraku s oráním. V našich zemích je někdy pokládán za patrona oráčů tedy i rolníků svatý Prokop, který zapráhl do pluhu i ďábla.

Ale také je patronem internetu, i když to nebude asi ten, kterému kaplička zasvěcena.

<http://catholica.cz/?id=1071> nebo <http://www.isidorus.net/>

Sv. Isidor Sevilský, patron internetu, 4. Dubna

Isidor pocházel z Nového Kartága, ze znamenité španělsko-římské rodiny. V roce 554, během útoku byzantského císaře na Španělsko, utekl jeho otec sv. Isidora do Sevilly, kde se zanedlouho narodil syn. Po brzké smrti rodičů se o něj staral bratr, arcibiskup města. Tam sledoval bouřlivé dějiny Španělska té doby. Zažil také obležení svého města (583-84). Avšak dočkal se obrácení Vizigotů. V roce 599, po smrti bratra, byl Isidor zvolen metropolitou Sevilly. 37 let moudře a horlivě řídil svou arcidiecézi. Svolal několik synodů, na kterých byly schváleny zákony, týkající se náboženské kázně a církevního života. V roce 633 v Toledu schválil credo, používané nejen ve španělské liturgii, kterou sjednotil. Jeho smrt byla stejně výmluvná jako jeho život. Nechal se přinést do katedrály. V přítomnosti biskupů, sufragánů, kněží a lidu ze sebe svlékl biskupské šaty a oblekl kající pytel, posypal hlavu popelem a vykonal veřejnou zpověď. Poprosil o odpuštění hříchů a o modlitbu. Přijal eucharistii v obou podobách a pozdravil se se všemi políbením pokoje. Čtyři dny nato, 4. dubna roku 636, ve věku 82 let oddal ducha Bohu. Byl pohřben s bratrem a sestrou. V roce 1063 byl přenesen do Lyonu. Formální kanonizace proběhla teprve v roce 1598. Papež Innocenc XII. prohlásil sv. Isidora učitelem církve (1722). Svátek má 4. dubna. Španělští informatiči z Observační služby internetu v Barceloně, inspirováni údaji a doporučeními Papežské rady pro sdělovací prostředky uznali sv. Isidora za patrona internetu a uživatelů počítačů. Důvodem je zvláště nejvýznamnější dílo světce - Etymologiarum libri XX seu Origines - ucelený sborník informací z rozmanitých oblastí života a vědy podobný dnešním databázím. Patronát potvrdil během jedné pouti do Španělska také papež. Od nedávna se úcta k sv. Isidoru jako patronu internetu stává známou také v Polsku a prostřednictvím česko-polsko-slovenského Portálu sv. Isidora i u nás.

<http://www.poutnik-jan.cz/lidova-zboznost--c/patroni-spolku-stavu-remesel-umeni/e-patroni-internetu-politiku-novinaru-vojaku-meteorologu-lidi-v-zemedelstvi/>

2 - Německy bývá pekařství označeno jako :

- a) bakery **b) bäckerei** c) bëckeraï d) peckerei

např. www.slovník.cz :

pekařství - Brotbäckerei (die), pekařství - Bäckerei (die), pekařství jemného pečiva - Feinbäckerei

3 - „Tempora mutantur“ se z latiny překládá jako:

- a) časy se mění** b) temperamentní mutant c) vysoká teplota d) jaká doba, takový mrav

např. <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/tempora-mutantur-et-nos-mutamur-in-illis>

Jaká doba, takový mrav (Ó časy! Ó mravy!) [Cicero, Řeči proti Catilinovi]

„ O tempora! O mores!“

4 - Proč se říkalo/říká v tomto místě „na drahách“

- a) byly tu drahé pozemky **b) byly tu obecní pastviny**
c) byla tu dráha do měděných dolů d) měla tu stát stanice dráhy

Draha (dráhy, dražky) jsou starobylé obecní pastviny, které bývaly u každé vsi; zpravidla v místech kde je chudá půda s balvany, suchopár a močál. Dobytek tu lidem ze vsi pásal obecní pastýř, řečený slouha, kterého najímala a platila obec. Za službu měl od obce pastoušku, obecní louku, pole, obilí, pivo a peníze od hospodářů, kteří platili z kusu. Pastýř na oplátku choval pro obec býka, kance a berany. Charakter místa (balvany atd.) a pravidelná, staletí trvající, pastva vytvořily z drah nejhezčí a nejpestřejší prvek venkovské krajiny.

Společná pastva místy fungovala ještě v polovině 20. století. Převážně ale zanikla už ve století devatenáctém, kdy jsou nepotřebné pastoušky přeměňovány na chudobince (někde i na školy) a nepotřebná draha nejčastěji zalesňována. Na drahách se pase už jen individuálně (sedláci si pasou sami, obci platí za pasené kusy). Za socialismu pastva na drahách končí definitivně. Od té doby, pokud ovšem unikla „jezedácké“ vlně zalesňování, zastavování a meliorování, draha zvolna zanikají - zarůstají stromy a trním, ztrácejí svůj typický ráz i původní druhovou pestrost. Např. <http://www.sanceprodraha.cz/>

5 - Kolik lip stálo (stojí) na místě, kde socha sv. Jana Nepomuckého stávala?

- a) 2 b) 3 **c) 4** d) 6

nejlépe na webu Jilemnického okrašlovacího spolku: <http://www.josjilemnice.cz/Krizek%20misto%20Jana.html>

6 - Kdo nechal Machačkův kříž postavit?

- a) manželé Schnöbertovi **b) mažele Grosmanovi** c) Fr.X.Jerie d) Jan Machačka

Nápis na podstavci: „Zřízený 1834 zbožnými manželi Ignácem a Monikou Grosmanovou“

7 - V kterém roce se naposledy stáčelo pivo v jilemnickém pivovaru?

- a) 1913 b) 1935 c) 1941 **d) 1950**

První zmínky o starém panském pivovaru jsou z roku 1584. Jeho současná podoba je výsledkem úprav z 18. a 19. století. Parostrojní pivovar v pochází z roku 1897 a se starou částí tvoří jeden celek. Před první světovou válkou se v něm vařilo kolem 15 tisíc hektolitřů piva ročně, potom ale výroba klesala. Poslední pivo se něm stáčelo kolem roku 1950. [Jan Luštines, Jilemnice - historická zastavení]

8 - Jaké jídlo měl hrabě Jan Harrach nejraději?

- a) nákyp a švestkové knedlíky** b) kančí hřbet na brusinkách
c) zelnou polévku a pečeného pstruha d) tatarák z hovězího masa

... téměř nic už nevíme o dlouhých přeopatrných cestách služebných z kuchyně do prvního patra s nadýchaným jemným nákypem, oblíbeným jídlem hraběte Jana, neboť stačilo zakopnout, a celá paráda se srazila. A kdo by vzpomínal, že hrabě miloval švestkové knedlíky a do Jilemnice přijel se dvěma kufry plnými nejlepších švestek? ... [Jan Luštines, Jilemnice - historická zastavení]

9 - Co nahradilo pohřební kostel sv. Alžběty v roce 1840?

- a) harrachovská hrobka v Horní Branné** b) první české krematorium v Semilech
c) řada hrobů u východní zdi katolického hřbitova d) nic

Dne 4. září 1870 byla vysvěcena hrobka sv. Kříže rodu Harrachů, s jejíž stavbou bylo započato již v r. 1840. Je to zajímavá a vzácná dobová stavba při cestě z Jilemnice naproti špitálu. Tvoří ji dva sousedé pravidelné osmiboké hranoly o nestejně výšce. V podzemní části hrobky se nachází zděná chodba – krypta, ve které jsou uloženy ostatky členů harrachovského rodu. Rakve dříve zemřelých sem byly přeloženy až v roce 1875 z protější kaple sv. Aloise. Vnitřní stěny hrobky jsou obloženy deskami z černého mramoru. Na nich jsou jména s tituly zesnulých.

<http://www.hbranna.cz/pamatky/harrachovska-hrobka/>

10 - Kdo byl jejím prvním ředitelem Dívčí školy?

- a) Věnceslav Metelka b) Jan Luschtinec c) Jindřich Ambrož **d) Jáchym Metelka**

Tvůrce jilemnického betléma se narodil ve Sklenařicích (* 1853 + 1940) jako syn tamějšího sedláka – rovněž Jáchyma Metelky. Tento horský písmák sbíral za pomoci vesnického učitele Matěje Hájka sklenařické koledy, a tak se vlastně uchovala jedna z jejich nejstarších sbírek, kterou roku 1939 použil ve své knize krkonošských koled i Josef Horák. V tomto rozvětveném rodě se pilně stavěly betlémy. Metelkův syn “nepadl daleko od stromu”. Je rovněž tvůrcem mechanického betlému, který od roku 1913 svou poetickou krásou okouzlují jilemnické diváky, a to nejen v čase vánočním. V Jilemnici Jáchym Metelka působil 42 let jako učitel a později ředitel dívčí školy, ale také jako pracovník v kultuře, muzikant a včelař. Stál u zrodu jilemnického muzea.

11 - Z jakého roku je cínová křtitelnice v kostele sv. Vavřince?

- a) 1424 b) 1488 **c) 1545** d) 1644

Kostel sv. Vavřince v Jilemnici je poprvé připomínán již ve 14. století. Dnešní barokní stavba vznikla podle projektu pražského stavitele J. J. Aichbauera v letech 1729 –1736. Zatímco vnější podobu zčásti změnily tři velké požáry, interiér si zachoval stylově jednotné, velmi kvalitní a působivé barokní vybavení. Najdeme zde cenný barokní interiér lodi. Vnější výzdobu chrámu provedl řezbář a sochař Jan Sucharda, z jehož rodu pochází i Cyril Bouda. Nad oltářem visí obraz Umučení svatého Vavřince od Dominika Kindermana, za pozornost stojí i soška Madony z počátku 15. století a cínová křtitelnice pod kazatelnou z roku 1545.

12 - Jaká je výška radniční věže?

- a) 12-13 sáhů **b) 16-17 sáhů** c) 19-20 sáhů d) 23-24 sáhů

... v letech 1850-1851 radnice rozšířena nákladem 14.000 zl. O dva oblouky podsíně a přistavěna věž 16 sáhů, t. j. 30 m 34 cm ... [Jindřich Ambrož, Jilemnice – výňatky z dějin]

13 - Kdo byl Karel Veliký?

- a) český kníže b) císař c) ruský car d) polský král

Karel se patrně narodil roku 742 (dále se uvádí 747, 748 či 751). Proslul nejen jako válečník a dobyvatel, ale také jako významný vládce a zákonodárce. 25. prosince 800 korunoval papež Lev III. během vánočních bohoslužeb v Římě Karla Velikého na císaře říše římské.

14 - Co zdobí vrcholek kopule Občanské záložny?

- a) včelí úl b) rakouská pětizlatka **c) královská koruna** d) šachová figurka

<http://www.liberecky-kraj.cz/dr-cs/dalsi-historicke-pamatky/krkonose/budova-obcanske-zalozny-jilemnice.html>

15 - Z jakého materiálu je kříž u cesty na Mříčnou vyroben?

- a) pryskyřice ztužená skelným vláknem b) hořovické litiny c) turnovské litiny **d) železa**

Kříž byl podle dochované fotodokumentace pana Václavíka litinový. Po jeho odcizení a opravě v roce 2007 je dnes kříž ukován ze železa.

Kříže z pryskyřice ztužené skelným vláknem (laminátu) se dnes v některých případech používají jako náhrada, která opticky napodobuje litinu, nemá ale hodnotu pro sběrače kovů. Z hořovické litiny je odlita socha sv. Jana Nepomuckého, která dnes stojí u bývalé cesty Jilemnice – Peřimov.

http://www.mestojilemnice.cz/data/jil_files/1840/srovnani-fotek.doc

http://www.mestojilemnice.cz/data/jil_files/1839/do-unoroveho-oprava-pomniku.doc

16 - V jakém poměru se při poslední měnové reformě rakousko-uherska v roce 1892 měnila zlatka?

- a) 1 zlatý za 0,5 koruny b) 1 zlatý za 1 korunu **c) 1 zlatý za 2 koruny** d) 1 zlatý za 5 korun

V roce 1892 došlo k rozhodnutí o zavedení nové měny zlatého standardu, tj. měny, kde je stanoven pevný kurs měna ke zlatu. Aby byla měna odlišena od předchozí, stala se základní měnovou jednotkou koruna, dělená na 100 haléřů. Rakouský zlatý měl proti koruně hodnotu 2:1 (právě z toho vzniklo lidové označení desetikoruny „pětka“. V oběhu totiž zůstaly papírové peníze rakouské měny a deset korun tedy představovala bankovka pětizlatková).

http://p-numismatika.cz/index.php?get=kapitola6_04

17 - Kdy se začalo pohřbívat na „novém“ hřbitově za zvědavou uličkou?

- a) 1810** b) 1811 c) 1812 d) 1814

Staré jilemnické hřbitovy byly uzavřeny v roce 1811, ale první pohřby na novém katolickém hřbitově za Zvědavou uličkou byly již v roce 1810.

18 - Kdy bylo nádraží spolu s železnicí postaveno?

- a) 1872 b) 1897 **c) 1899** d) 1901

V roce 1899 přijel do města po nově postavené železnici od nádraží Jilemnického (Martinice v Krkonoších, ale tenkrát bylo nádraží označeno ještě jako Jilemnice)- Rokytnice nad Jizerou první vlak.

19 - Víte, kde naleznete popis ukřižování Ježíše Krista?

- a) v Starém zákoně **b) v Novém zákoně** c) v Evangelium podle sv. Isidora d) v Svitku Mojžíšově
-

20 - Kdy se pouť U Kaple Božího Těla konala poprvé?

- a) 1902 b) 1903 **c) 1904** d) 1906

Postavena dle návrhu arch. Viktora Rosenbergera z Královských Vinohrad jilemnickým stavitelem Josefem Pošepným v roce 1903 a již následující rok, tedy 1904, se zde konala první pouť.

Pro akci „JILEMNICKÝ BLOUDIL 2011“ v rámci Evropského týdne mobility 2011
sestavil

David Hlaváč – orientační klub OK Jilemnice

Poděkování PaedDr. Janu Luštincovi za historicko-faktickou korekturu

Citace a zdroje:

www.mestojilemnice.cz

stránky města Jilemnice

www.josjilemnice.cz

stránky Jilemnického okrašlovacího spolku

www.vikariatjilemnice.cz

stránky Vikariátu Jilemnice

Jindřich Ambrož: Jilemnice. Výňatky z dějin, rozvoj a zvláštnosti města. 1941.

Karel Kuča: Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, 2. díl. 1997.

Jan Luštinec: Jilemnice. Historická zastavení. 2000.

Jan Luštinec: Jilemnice. Edice Zmizelé Čechy. 2007.